

TRE NYANSER AV GRÅTT:

EN STUDIE OM HUR MÄN OCH KVINNOR I SVERIGE SER PÅ GRÅZONSSITUATIONER I POLITIKEN

Joel Martinsson & Staffan Andersson, Institutionen för statsvetenskap,
Linnéuniversitet

E-post | joel.martinsson@lnu.se

Sammanfattning

Vad innebär korruption i en demokrati och hur problematiskt upplever allmänheten att korruption är? Tidigare forskning har argumenterat för att definitionen av korruption i etablerade demokratier bör utvidgas bortom mutor till att även inbegripa agerande och beteenden som enligt lagstiftning eller medborgarnas uppfattning inte lika tydligt är korrupt. I korruptionslitteraturen finns det en teoretisk diskussion om sådana gråzonssituationer, men den kan utvecklas och nyanseras genom att undersöka hur allmänheten ser på dessa situationer. Syftet med denna studie är därför att undersöka hur tre gråzonssituationer i politiken uppfattas i Sverige: lobbying av det politiska styret, politiker som kan anses sitta på dubbla stolar, samt stora ekonomiska bidrag från förmögna personer till politiska partier. Vi undersöker hur dessa gråzonssituationer uppfattas av män respektive kvinnor och tar därmed avstamp i den litteratur som har visat att uppfattningar om korruption i vissa fall skiljer sig åt mellan kvinnor och män. Våra resultat visar att mäns och kvinnors uppfattningar överensstämmer relativt väl när det kommer till frågor om lobbyism och i situationer där personer kan anses sitta på dubbla stolar, den situation som flest svarande uppfattade som oacceptabel, men att kvinnor tycker att stora ekonomiska bidrag till partier från enskilda personer är mer problematiskt än vad män gör.

Inledning

Svenskar har något av en paradoxal syn på korruption. I undersökningar från bland annat Europeiska kommissionen (2017) uppger under en procent av de svarande i Sverige att de varken har givit eller blivit erbjuden en muta—samtidigt uppger 37 procent att korruption är ett utbrett problem i Sverige. Även om 37 procent är lägre än snittet inom den Europeiska unionen (67 %), så är det högre än i våra mer jämförbara nordiska grannländer Danmark (22%) och Finland (21%). Resultaten från kommissionens undersökning går i linje med tidigare undersökningar som visar att personer i Sverige är mer oroad över korruption än personer i våra nordiska grannländer, samtidigt som få uppger att de själva har sett, erfarit eller påverkats av mutor (Bergh et al 2016). Den stora skillnaden mellan uppfattningen om hur vanlig korruption är och andelen som har erfarenhet av mutor skulle kunna förklaras av att de respondenter som anser att korruption är problematiskt i detta sammanhang även tänker på andra situationer än tagande och givande av mutor. Exempelvis har tidigare studier visat på att favorisering och olika typer av intressekonflikter i nästan lika stor utsträckning som mutor bedöms som korrupta i Sverige (Andersson, 2002: 111–118; Bauhr & Färdigh, 2012; Bauhr & Oscarsson, 2011, Bauhr & Charron 2020).¹

Dessa iakttagelser kan vidare kopplats till vikten av att vara uppmärksam på olika typer av korruption i etablerade demokratier. Utöver klassisk *quid pro quo*² korruption—som exempelvis tagande och givande av mutor—finns det även andra otillbörliga sätt att påverka den politiska och demokratiska utvecklingen i etablerade demokratier. Att förstå på vilket sätt allmänheten uppfattar dessa typer av politisk påverkan är därför centralt för att bättre förstå uppfattningar om, och tilltro till, det politiska systemet. Genom att göra en explorativ studie om uppfattningen av gråzonssituationer avser vi att bidra med ett empiriskt grundat perspektiv till dessa för demokratin centrala områden.

I denna artikel kommer vi använda tre exempel på potentiell korruption för att undersöka i vilken utsträckning allmänheten uppfattar agerandet i dem som acceptabelt. Dessa tre exempel handlar om situationer som utifrån lagar inte entydigt kan klassas som korrupta och där det finns skäl att tro att medborgarnas bedömning inte är enhetlig—det vill säga de finns i en gråzon för korruption. Exempelen är härledda från diskussioner i korruptionslitteraturen där denna typ av situationer ofta lyfts fram som betydelsefulla (se exempelvis Thompson 1995 & 2018; Warren 2004 & 2006; Lessig 2018; Martinsson 2021). Vi kommer specifikt att undersöka tre situationer: om lobbyism, om politiker som kan anses sitta på dubbla stolar samt om personer som ger stora donationer till partier.

Utöver att undersöka huruvida dessa situationer uppfattas som problematiska, och i vilken omfattning, är vi även intresserade av att förstå *vilka* som uppfattar dessa hypotetiska

¹ Resultaten kan också påverkas av att frågeställningarna om mutor i huvudsak begränsas till att handla om den svarandes egna erfarenheter av att ha varit med om en sådan situation, medan frågan om hur utbrett problemet med korruption är gäller respondentens uppfattning i allmänhet (utan att det behöver vara kopplat till egna erfarenheter).

² I korruptionslitteraturen används detta latinska begrepp, något för något, för att beskriva direkta otillbörliga tjänster och gentjänster mellan två partier.

situationer som problematiska. Vi är särskilt intresserade av om dessa uppfattningar skiljer sig åt mellan kvinnor och män. Tidigare forskning har ägnat stort intresse för om det finns skillnader mellan hur (o)benägna kvinnor respektive män är att delta i korruption och i viss mån även om det finns skillnader i vad män respektive kvinnor uppfattar som korrupt. Tidigare forskning om korruption och politisk etik har indikerat att det finns viss variation mellan män och kvinnor när det gäller bedömning av gråzonssituationer och i vilken mån de uppfattar dessa som korrupta (e.g. Andersson 2002; Bauhr & Charron 2020). Givet dessa utgångspunkter är vår övergripande forskningsfråga följande: *i vilken utsträckning uppfattar män respektive kvinnor situationer i gråzonen för korruption som problematiska?*

I nästa avsnitt presenterar vi de teoretiska utgångspunkterna som ligger till grund för studien. Därefter presenterar vi hur vi operationaliserade våra teoretiska begrepp, vilken data som har samlats in, samt hur vi analyserade materialet. Vi presenterar sedan resultaten från studien för att avslutningsvis diskutera de övergripande slutsatserna samt på vilket sätt vidare forskning kan bygga vidare på våra resultat.

Teoretiska utgångspunkter

Vår forskningsfråga bottnar i ett intresse för hur en bredare syn på korruption kan bidra till ökad kunskap om korruption i väletablerade demokratier som Sverige; länder som utifrån jämförande korruptionsindex ofta bedöms ha låga nivåer av korruption. Samtidigt är det så att korruption i dessa demokratier kan förväntas ta andra former än de mutor som oftast stått i fokus för olika typer av länderjämförelser. Om vi ska få en god förståelse för korruption och hur korrupt påverkan sker i etablerade demokratier, och vilka konsekvenser den får, bör vi således beakta även andra former av korruption såsom favorisering och intressekonflikter. I denna diskussion har Johnstons (2005) forskning om hur olika politiska och ekonomiska förhållanden leder till olika korruptionsmönster (*syndromes of corruption*) givit ett viktigt bidrag till förståelsen av hur korruption varierar mellan olika samhällen, inte bara i termer av hur mycket eller lite utan även i former och uttryckssätt, det vill säga vilka typer av korruption som är mer eller mindre vanliga. Hur rikedom används för att skaffa inflytande på offentlig beslutsmakt, styrkan hos statliga institutioner, människors möjlighet att delta i och påverka samhällsstyrningen och hur relationen mellan politisk och ekonomisk makt reglerats har enligt Johnston (2005) en avgörande betydelse för korruptionsmönster i ett samhälle och vilka former av korruption som relativt sett blir mer framträdande. I denna diskussion hamnar Sverige närmast kategorin *influence markets*, där korruptionsmönstret domineras mindre av mutor och mer av intressekonflikter, och där ekonomiska resurser ibland otillbörligt används för att skaffa inflytande.

Detta större fokus på korruptionens politiska dimensioner har funnit sitt akademiska hem i den institutionella korruptionslitteraturen. Perspektivet understryker den politiska dimensionen i systemisk korruption genom att fokusera på handlingar och processer som påverkar politiska beslut. På samma sätt pekar Warren (2004) på hur avvikelser mot inkludering i demokratiska överläggningar kan vara en annan form av korruption, där

korruption ”*breaks the link between collective decision making and people’s powers to influence collective decisions through speaking and voting, the very link that defines democracy*” (s. 328). Institutionell korruption är således en form av systemkorruption, där korrupta handlingar anses vara de handlingar som bryter mot de demokratiska beslutsprocesserna genom att gynna beslutsfattares intressen utan att ta hänsyn till en rättvis politisk process, allmän överläggning och politisk konkurrens. Dessa former av påverkan är dock sällan olagliga eller klassade som korruption, utan befinner sig snarare i en gråzon.

Det finns vidare många studier som intresserar sig för relation mellan genus och korruption. Dessa studier har bland annat visat att korruptionsnivån är lägre i länder där det finns fler kvinnor i politiken. Dollar, Fisman och Gattis (2001) studie ”*Are women really the “fairer” sex? Corruption and women in government*” var en av de första att systematiskt studera relationen mellan genus och korruption. Författarna visade att en högre andel kvinnor i parlamentet ledde till lägre korruptionsnivå, ett resultat som stod sig även vid kontroll för andra faktorer (Dollar et. al, 2001). Tidigare studier har även visat att män och kvinnor skiljer sig åt i synen på hur vanliga olika typer av korruption är. I en studie av Bauhr och Charron (2020) analyserar författarna svar från 77 966 respondenter i totalt 21 länder om hur vanligt de ansåg att så kallad *need* respektive *greed* korruption var. Med *need* korruption menas korruptionsformer för att få tillgång till exempelvis nödvändiga offentliga tjänster och *greed* korruption som korruptionsformer för att få tillgång till olagliga fördelar, orättvisa privilegier eller pengar. Resultat visar att kvinnor anser att *need* korruption är vanligare än vad män gör, som istället anser att *greed* korruption är vanligare. Särskilt intressant i relation till vår frågeställning är de studier som riktar ljuset mot vilken betydelse genus har på acceptansen för olika typer av korruption. Swamy, Knack, Lee och Azfar (2001) är ett sådant exempel. Genom att använda data från World Value Survey (WVS) har de påvisat att kvinnor har lägre acceptans för mutor än män. Andersson (2002) visar vidare att situation och typ av agerande har betydelse för om kvinnor eller män i högre utsträckning bedömer ageranden som korrupta. I denna studie av universitetsstudenter tenderade kvinnor att se de situationer som handlade om kampanjfinansiering (valkandidat accepterar ett stort ekonomiskt kampanjbidrag från rik man) och ”kampanjbidrag för inflytande” (riksdagsledamot pratar ofta om företag från sin valkrets, som bidrar till hennes valkampanj, under frågestunder i riksdagen) som mer problematiska än män, men att män såg undersökningens exempel på nepotism (tjänsteman i offentlig sektor anställer en släkting till kontoret istället för en annan bättre kvalificerad person) och ”lagstiftning och intressekonflikt” (riksdagsledamot som har aktier i gruvindustrin röstar för förslag som ger gruvindustrin skattelättnader) som mer problematiska än kvinnor gjorde.

I denna studie ämnar vi att fortsätta undersöka om liknande skillnader i korruptionsuppfattning mellan män och kvinnor även finns i synen på de olika former av institutionell korruption vi undersöker. Det är dock viktigt att påpeka att vi här har samma metodologiska begränsningar som tidigare empiriska studier har haft i sina undersökningar om skillnader i korruptionsuppfattning mellan kvinnor och män, nämligen att vi inte kan förklara *varför* eventuella skillnader finns i korruptionssyn mellan män och kvinnor. Utifrån denna begränsning vad gäller att kunna förklara skillnader i synen på korruption

mellan kvinnor och män menar vi att värdefulla paralleller kan göras med den forskning som fokuserar på varför miljöer med mer kvinnor är korrelerat med mindre korruption. Här har Stensöta och Wängnerud (2018) givit ett viktigt bidrag genom att summera tre teman i forskning om genus och korruption.

Forskningen i det första temat pekar på att *omvänd kausalitet* kan bidra till att förstå resultatet att korruptionen är lägre i länder där kvinnor i högre utsträckning deltar inom politiken. Exempelvis har Bjarnegård (2013) påvisar att kvinnor i vissa sammanhang inte är inkluderade i klientelistiska nätverk³ där korruption kan flöda. Liknande argument har anförts av bland annat Goetz (2007), som skriver att *”some of the recent studies about gender and corruption record perceptions about propensities to engage in corrupt behaviour, this contribution suggests rather that the gendered nature of access to politics and public life shapes opportunities for corruption”* (s. 87).

I det andra temat finns enligt Stensöta och Wängnerud (2018) forskning som fokuserar på möjlighetsstrukturer. Med möjlighetsstrukturer avses att män i många delar av världen är mer involverade i offentliga affärer, och att de därför har större möjligheter att verka korrupt. Liknande forskning fokuserar vidare på institutioners roll. Exempelvis visar Esarey and Schwindt-Bayer (2017) i en studie att korrelationerna mellan kvinnors representation och mindre korruption är starkast i demokratier där risken att bli upptäckt och straffad är hög.

I det tredje och sista temat hittar vi forskning som ligger i linje med den tidigare diskuterade forskningen från Dollar et. al (2011) och Swammy et al. (2001). Här återfinns exempelvis Watson och Moreland (2014), som visar att i länder där en högre andel kvinnor har representativa roller är den offentliga korruptionen lägre. Författarna menar att detta framför allt kan ha en effekt på hur legitimt det politiska styret anses vara. När flera grupper i samhället finns representerade anses då legitimiteten öka, vilket i förlängning kan leda till att korruption anses vara mindre utbredd.

Sammantaget kan vi konstatera att korruption kan inbegripa fler situationer än tagande och givande av mutor samt att det finns en omfattande litteratur om genus och korruption. Vi anser att dessa teorier om genus och korruption, där förklaringar huvudsakligen handlar om varför kvinnor är mindre benägna att delta i korruption eller har mindre möjligheter att delta, även kan vara relevanta när vi diskuterar våra resultat kring skillnader i synen på korruption mellan kvinnor och män. Vi kommer ägna resterande delen av artikeln åt dessa resultat.

Data, metod och operationalisering

För att undersöka hur gråzonsproblematik uppfattas i Sverige har vi utformat tre scenarion som har ställts i enkätundersökningen Survey 2020, som utförs av Surveyinstitutet vid

³ Klientelism kan handla om köpsläende och förhandlande mellan parter, där den starkare parten kan erbjuda resurser och förmåner medan den resurssvagare parten, i gengäld, kan erbjuda stöd och gentjänster. Ett ofta använt exempel är när politiker på detta sätt köper röster (se till exempel IMM, 2022).

Linnéuniversitetet (Hagevi 2020). Survey 2020 är en nationell representativ enkätundersökning av personer mellan 15 och 85 år. De svarande i enkäten fick själva definiera sin könsidentitet.⁴

Eftersom gråzonsproblematik kan ta olika former var det viktigt att våra scenariobeskrivningar är anpassade till det svenska sammanhanget och att de fångar upp olika typer av gråzonsproblematik.⁵ Med dessa utgångspunkter formulerade vi tre exempel anpassade för den svenska kontexten: i) dubbla stolar, ii) lobbying och iii) partidonation. Respondenterna uppmanades att bedöma det som beskrivits i scenariot på en tio-gradig skala från ”Acceptabelt” (0) till ”Oacceptabelt” (10).⁶

Det först scenariot handlar om dubbla stolar och lyder enligt följande: ”En politiker i riksdagens näringsutskott är samtidigt med i styrelsen för ett svenskt storföretag”. Ett sådan uppdrag bryter inte mot gällande regelverk.⁷ I de fall där ledamöter skulle vara med i beslut som direkt påverkar dem personligen finns dock bestämmelser om att ledamöten behöver förklara sig själv jävigt och inte delta i beslutet. Var gränsen går för att beslut kan ha påverkan på personliga ekonomiska intressen är dock inte alltid självklart och det är ovanligt att ledamöter förklarar sig själva jäviga.

Lobbyingscenariot lyder enligt följande: ”En politiker som precis slutat som riksdagsledamot börjar arbeta som lobbyist för ett svenskt företag”. Att gå från att vara riksdagsledamot till att verka som lobbyist är ett i huvudsak oreglerat fenomen i svensk politik⁸, vilket bland annat har kritiserats i en rapport om Sverige av *The Group of States against Corruption* (GRECO⁹, 2013). Dessutom vet vi att det är relativt vanligt att riksdagsledamöter börjar arbeta som lobbyister för företag och organisationer efter de slutat sina uppdrag—En undersökning av Aftonbladet från 2013 visade exempelvis att nästan en fjärdedel av ledamöterna gjorde det (Wiman & Aschberg, 2013).

Scenariot för partidonation lyder: ”Ett politiskt parti tar emot en betydande summa pengar från en rik väljare”. För detta scenario kan noteras att frågan om reglering av partibidrag och partifinansieringsregler länge har varit föremål för debatt i Sverige. Sverige fick under lång tid omfattande kritik av GRECO för att man valde att bortse från dess rekommendationer att införa sådan reglering. Lagreglering har dock införts kring partiers

⁴ Endast två respondenter valde svarsalternativet ”annat” varför resultaten enbart baseras på de som valt man eller kvinna. I Urvalet av respondenter är äldre något överrepresenterade.

⁵ Vi eftersträvar således att fånga potentiell variation inom begreppet gråzonsproblematik (institutionell korruption) med hög träffsäkerhet (validitet).

⁶ Att använda en tiogradig skala har gjorts för att på ett mer detaljerat sätt kunna förstå och beskriva variationen inom respektive scenario, något som kan vara svårare med exempelvis en fyrgradig skala.

⁷ Det finns dock krav enligt Riksdagens regelverk att ledamöter ska redovisa sina ekonomiska intressen för denna typ av uppdrag.

⁸ Det finns dock regleringar (med potentiell karantän) för andra politiska poster. Exempelvis behöver stadsråd samt riksrevisorn lämna in ansökningar till Nämnden för prövning av statsråd och vissa andra befattningshavares övergångsrestriktioner (karensnämnden) som granskar om det finns skäl att personen inte ska få tillträda den nya befattningen. Kraven gäller inom ett år efter avslutad tjänst.

⁹ Sverige är ett av 50 medlemsländer, se <https://www.coe.int/en/web/greco>

redovisning av finansiering och insyn 2014 och sedermera utvecklats ytterligare 2018, vilken bland annat innebär ett uttryckligt förbud mot anonyma partibidrag.¹⁰

Vi har vidare gjort ett medvetet val att använda relativt lättförståelig statistik i syfte att resultaten ska vara tillgängliga för en bredare allmänhet. Vi har av samma anledning valt att använda det fritt tillgängliga statistikprogrammet Jamovi (The Jamovi project, 2021) för statistiska körningar och redovisning av figurer och tabeller. Vår förhoppning är att kunna visa bland annat studenter i statsvetenskap att det går att få fram teoretiskt intressanta resultat med relativt enkla statistiska körningar och därmed sporra dem till efterföljd.

Resultat

Nedanstående tabell och figurer ger en första beskrivande bild av resultatet från undersökningen. I tabell ett finns beskrivande statistik för samtliga tre scenarier.

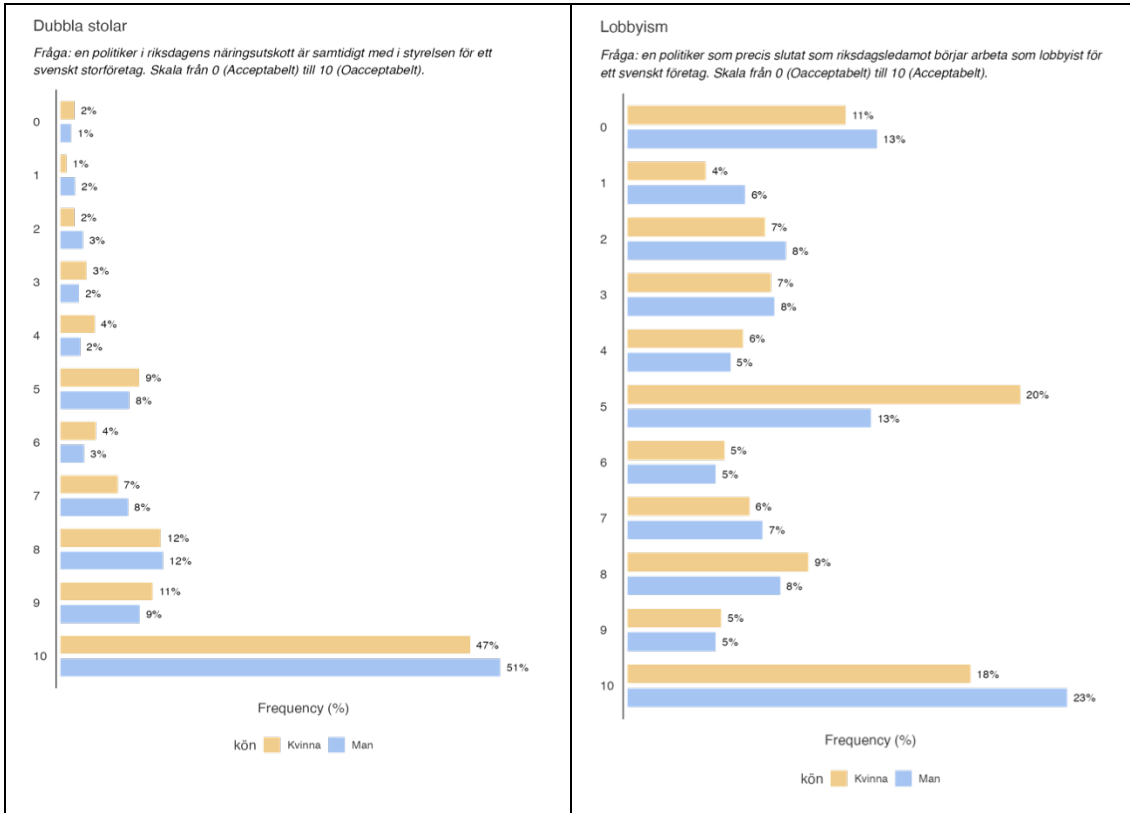
Tabell 1. Beskrivande statistik fördelat på kvinnor och män

Scenario	Genus	N	Miss.	Med.	SE	SD
1. Dubbla stolar	Kvinna	639	30	8.07	0.0993	2.51
	Man	668	23	8.18	0.0977	2.53
2. Lobbyism	Kvinna	616	53	5.39	0.1321	3.28
	Man	655	36	5.41	0.1391	3.56
3. Partidonation	Kvinna	628	41	7.26	0.1286	3.22
	Man	660	31	5.78	0.1433	3.68

Kommentar: Data från survey 2020.

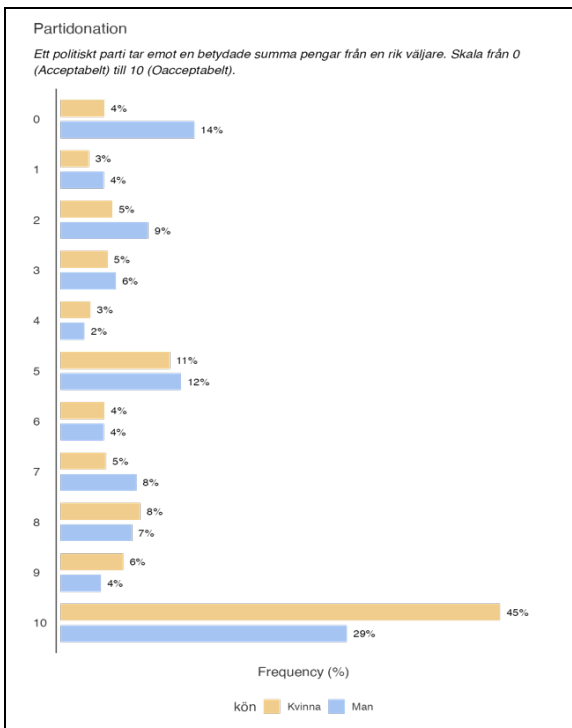
Den beskrivande statistiken ger en bild av både samstämmighet och skillnader i respondenternas bedömning av de tre situationerna. Av översikten i tabell ett framgår att, om vi jämför medelvärdena, dubbla stolar är det scenario där både kvinnor och män tydligast bedömer det som oacceptabelt och med små skillnader mellan de båda grupperna (8,07 respektive 8,18), därefter följer partidonation (7,26 respektive 5,78) där det också framgår störst skillnad i uppfattning mellan kvinnor och män utifrån. Lobbying får inte ett lika tydligt utslag utan landar mer i mitten av skalan mellan acceptabelt och oacceptabelt med relativt liten skillnad mellan män och kvinnor (5,39 respektive 5,41). I figur ett, två och tre nedan återger vi de övergripande resultaten för samtliga tre scenarier.

¹⁰ Överstigande 0,05 prisbasbelopp. Lag om insyn i finansiering av partier (SFS 2018:90)

Figur 1. Acceptans för dubbla stolar (scenario 1). Figuren visar fördelningen mellan kvinnor och män.

Figur 2. Acceptans för lobbying (scenario 2). Figuren visar fördelningen mellan kvinnor och män.

Figur 3. Acceptans för partidonation (scenario 3). Figuren visar fördelningen mellan kvinnor och män.

Vi fördjupar oss nu ytterligare i resultaten. För dubbla stolar (figur 1) kan vi urskilja att män och kvinnors syn överensstämmer relativt väl och där tendensen är tydlig: varken kvinnor eller män anser att det som beskrivs i scenariot är acceptabelt—47 procent av de svarande kvinnorna och 51 procent av de svarande männen betraktade situationen som helt oacceptabel, det vill säga de valde det högsta svarsvärdet (10). Resultaten för lobbyingscenariot visar däremot att uppfattningar är mer spridda gällande lobbying (figur 2) än vid situationen där en politiker kan anses sitta på dubbla stolar. Det framträder också ett något mer delat intryck mellan män och kvinnor, där män i högre utsträckning har en större del av svaren på ytterkanterna medan kvinnors svar finns mer centrerade runt mitten.

Den största skillnaden mellan män och kvinnor hittar vi i scenariot om partidonation (figur 3). Resultatet visar bland annat att de svarande kvinnorna i högre utsträckning ser scenariot om partidonation som helt oacceptabelt: 45% av kvinnorna valde svarsalternativet tio, jämfört med de svarande männen 29 %. Om vi i stället tittar på det omvända, det vill säga hur många som ansåg att det som beskrivs i situationen var helt acceptabelt, ser vi en liknande skillnad: enbart fyra procent av de svarande kvinnorna valde svarsalternativ ett, medan 14 procent av männen gjorde det.

Utifrån denna statistik kan vi så här långt bara vara säkra på att resultaten gäller enbart för de som svarade på enkäten. För att veta om resultaten också kan antas gälla för befolkningen som helhet behöver vi göra ett medelvärdestest, specifikt ett Welchs t-test (Tabell 2). Detta test visar om den uppmätta medelvärdeskillnaden i vårt urval mellan män och kvinnor med 95 procents säkerhet kan antas återfinnas hos befolkningen i stort.

Tabell 2. Skillnad i synen på de tre scenarierna mellan män och kvinnor

Scenario	t-test	Statistik	df	p	Medeldif.	SE skillnad	95% CI	
							Lägre	Högre
1. Dubbla stolar	Welchs	-0.817	1303	0.414	-0.1138	0.139	-0.38	0.15
2. Lobbyism	Welchs	-0.069	1268	0.945	-0.0132	0.192	-0.39	0.36
3. Partidonation	Welchs	7.683	1277	<.001	1.4793	0.193	1.10	1.85

Kommentar. Män är referenskategori. Ett högra värde indikerar en mer skeptisk syn på scenariot för kvinnor jämfört med män.

Som kan ses i tabell två är skillnaderna i medelvärde mellan kvinnor och män för scenarierna ”dubbla stolar” och ”lobbyism” inte statistiskt signifikanta (p -värdet >0.05), det vill säga att vi inte med 95 procents säkerhet kan säga att den observerade medelvärdeskillnaden i urvalet också återfinns för befolkningen i stort. Däremot är skillnaden i genomsnittsvärde mellan män och kvinnor för scenariot ”Partidonation” signifikant i både statistiska (p -värdet <0.05) och substantiella termer. I urvalet kan vi se att kvinnors genomsnittsvärde ligger 1.4 skalsteg över mäns, där vi med 95 % säkerhet

kan säga att skillnaden mellan män och kvinnor i populationen i stort ligger någonstans mellan 1.1 och 1.85 skalsteg.

Diskussion & Slutsatser

Vi kan börja med att konstatera acceptansen för situationen där en politiker sitter på dubbla stolar är låg bland både kvinnor och män. Det gäller även för lobbyism, där acceptansen är relativt låg. Här finns det dock en större osäkerhet, men skillnaderna är inte stora mellan män och kvinnor. När det gäller partidonationer framträder intressanta skillnader: acceptansen för detta är större bland män, vilket framför allt drivs av att det finns en relativt stor andel män som inte anser att den redovisade situationen är problematiskt över huvud taget.

En potentiell förklaring till dessa resultat, utifrån den litteratur som vi utgick ifrån, kan ligga i möjlighetsstrukturer. Detta brukar vanligtvis användas för att förklara varför korruption uppstår, men skulle här också kunna vara en bidragande faktor till att förklara varför en situation uppfattas som acceptabel eller inte. En sådan förklaring skulle i linje med detta kunna handla om att donatorn uppfattas som en man av flera svarande, vilket potentiellt kunde minska kvinnors benägenhet att uppfatta det som acceptabelt då det ansågs öka mäns politiska inflyttande på bekostnad av kvinnors. Detta är en möjlig hypotes som vidare studier med andra typer av forskningsdesigner kan titta närmare på.

En ytterligare reflektion vi gör baserat på dessa resultat är att de svarande faktiskt gör skillnader i hur de ser på dessa tre exempel, som vi huvudsakligen skapat baserat på litteraturen om institutionell korruption: i fallet om dubbla stolar finns det en samsyn om att det inte är acceptabelt; i fallet om partidonation skiljer sig svaren delvis baserat på kön; och i scenariot om lobbying finns det delade meningar mellan de svarande. Eftersom all dessa gråzonsexempel relaterar till situationer som förekommer i det politiska livet är det viktigt att beakta hur sådana situationer uppfattas av allmänheten och att det kan ha/har en verklig påverkan på hur legitim politiken uppfattas.

Avslutningsvis var målet med denna utforskande studie att göra en första överblickande genomgång av hur tre typer av situationer i gråzonen för korruption uppfattas av män och kvinnor i Sverige. För att dra mer långtgående slutsatser om relationen mellan synen på gråzonssituationer och genus krävs mer avancerade statistiska analyser, bland annat med kontroll för andra potentiellt bakomliggande faktorer som utbildningsnivå, socioekonomisk status, och bostadsort. Vi avser att återkomma till detta i framtida studier.

Referenser

- Andersson, S. (2002). *Corruption in Sweden: Exploring Danger Zones and Change* (Doctoral thesis). Umeå: Department of Political Science, Umeå University.
- Bauhr, M., & Charron, N. (2020). 'Do Men and Women Perceive Corruption Differently? Gender Differences in Perception of Need and Greed Corruption.' *Politics and Governance*, 8 (2): 92–102. <https://doi.org/10.17645/pag.v8i2.2701>
- Bauhr, M., & Färdigh, M. A. (2012). 'Korruption i Sverige 2011: förekomst och acceptans', s 183-192 i *I framtidens skugga: fyrtiotvå kapitel om politik, medier och samhälle*, red L. Weibull, H. Oscarsson, & A. Bergström. Göteborg: SOM-institutet, Göteborgs universitet.
- Bauhr, M., & Oscarsson, H. (2011). 'Svenska folkets syn på korruption', s 85-95 i *Lycksalighetens ö: fyrtioen kapitel om politik, medier och samhälle*, red S. Holmberg, L. Weibull, & H. Oscarsson. Göteborg: SOM-institutet, Göteborgs universitet.
- Bergh, A., Erlingsson, G., Sjölin, M., & Öhrvall, R. (2016). *A clean house? Studies of Corruption in Sweden*. Lund: Nordic Academic Pres
- Bjarnegård, E. (2013). *Gender, Informal Institutions and Political Recruitment*. Palgrave Macmillan UK. <https://doi.org/10.1057/9781137296740>
- Council of Europe (2022) Group of States against Corruption. <https://www.coe.int/en/web/greco> (Hämtad 2021-12-22).
- Dollar, D., Fisman, R., & Gatti, R. (2001). 'Are women really the "fairer" sex? Corruption and women in government.' *Journal of Economic Behavior & Organization*, 46 (4): 423–429. [https://doi.org/10.1016/S0167-2681\(01\)00169-X](https://doi.org/10.1016/S0167-2681(01)00169-X)
- Esarey, J., & Schwindt-Bayer, L. A. (2018). 'Women's Representation, Accountability and Corruption in Democracies.' *British Journal of Political Science*, 48 (3): 659–690. <https://doi.org/10.1017/S0007123416000478>
- von Essen, Johan och Lars Svedberg (2020) *Medborgerligt engagemang i Sverige 1992-2019 (Ersta Sköndal Bräcke högskola arbetsrapportserie nr 98)*. Stockholm: Ersta Sköndal Bräcke högskola.
- Europeiska kommissionen. (2017). *Special Eurobarometer 470: Corruption*. Brussels: European Commission, Migration and Home Affairs. <https://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/Survey/getSurveyDetail/search/470/surveyKy/2176>. (Hämtad 2021-12-22).
- Goetz, A. M. (2007). 'Political Cleaners: Women as the New Anti-Corruption Force?' *Development and Change*, 38 (1): 87–105. <https://doi.org/10.1111/j.1467-7660.2007.00404.x>
- GRECO (2013). Fourth Evaluation Round Evaluation Report on Sweden - Corruption prevention in respect of members of parliament, judges and prosecutors. Adopted by GRECO at its 61st Plenary Meeting (Strasbourg, 14-18 October 2013).

- <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016806ca2c3>. (Hämtad 2021-09-17)
- Hagevi, Magnus (2020) 'Survey 2020: Teknisk rapport', *Surveyjournalen*, 7 (1): 26–50.
- IMM (2022) Klientilism. Institutet mot mutor.
<https://www.institutetmotmutor.se/kunskapsbank/ordlista/klientilism/>. (Hämtad 2022-06-07).
- Johnston, M. (2005). *Syndromes of corruption: Wealth, power, and democracy*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Lessig, L. (2018). *America, Compromised* (First edition). Chicago: University of Chicago Press.
- Lipset, Seymour M. och Stein Rokkan (1967) 'Cleavage Structures, Party Systems, and Voter Alignments: An Introduction', s 1–64 i *Party Systems and Voter Alignments*, red Seymour Lipset och Stein Rokkan. New York: The Free Press.
- Martinsson, J. (2021). 'Combatting institutional corruption: The policy-centered approach.' *Crime, Law and Social Change*, 75: 267–280.
<https://doi.org/10.1007/s10611-021-09934-5>
- SCB (2021) *Folkmängden den 1 november efter region, ålder och kön: År 2002 – 2020*.
https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_BE_BE0101_BE0101A/FolkmangdNov/. (Hämtad 2021-02-17).
- Stensöta, H., & Wängnerud, L. (Eds.). (2018). *Gender and Corruption: Historical Roots and New Avenues for Research*. Cham: Palgrave Macmillan.
- Swamy, A., Knack, S., Lee, Y., & Azfar, O. (2001). 'Gender and corruption.' *Journal of Development Economics*, 64 (1): 25–55. [https://doi.org/10.1016/S0304-3878\(00\)00123-1](https://doi.org/10.1016/S0304-3878(00)00123-1)
- The jamovi project (2021). jamovi (Version 1.6) [Computer Software].
<https://www.jamovi.org> (Hämtad 2021-01-17).
- Thompson, D. F. (1995). *Ethics in congress: From individual to institutional corruption*. Washington, DC: Brookings Institution Press.
- Thompson, D. F. (2018). 'Theories of Institutional Corruption.' *Annual Review of Political Science*, 21 (1): 495–513. <https://doi.org/10.1146/annurev-polisci-120117-110316>
- Warren, M. E. (2004). 'What Does Corruption Mean in a Democracy?' *American Journal of Political Science*, 48 (2): 328–343. <https://doi.org/10.2307/1519886>
- Warren, M. E. (2006). 'Democracy and Deceit: Regulating Appearances of Corruption.' *American Journal of Political Science*, 50 (1): 160–174.
<https://doi.org/10.1111/j.1540-5907.2006.00176.x>
- Watson, D., & Moreland, A. (2014). 'Perceptions of Corruption and the Dynamics of Women's Representation.' *Politics & Gender*, 10 (3): 392–412.
<https://doi.org/10.1017/S1743923X14000233>

Wiman, E., & Aschberg, R. (2013). 'Var tredje byter sida,' *Aftonbladet*. (April 29, 2013) <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/wEnB61/var-tredje-byter-sida>. (Hämtad, 2021-09-21).